NOORD-HOLANDSE ENERGIE REGIO

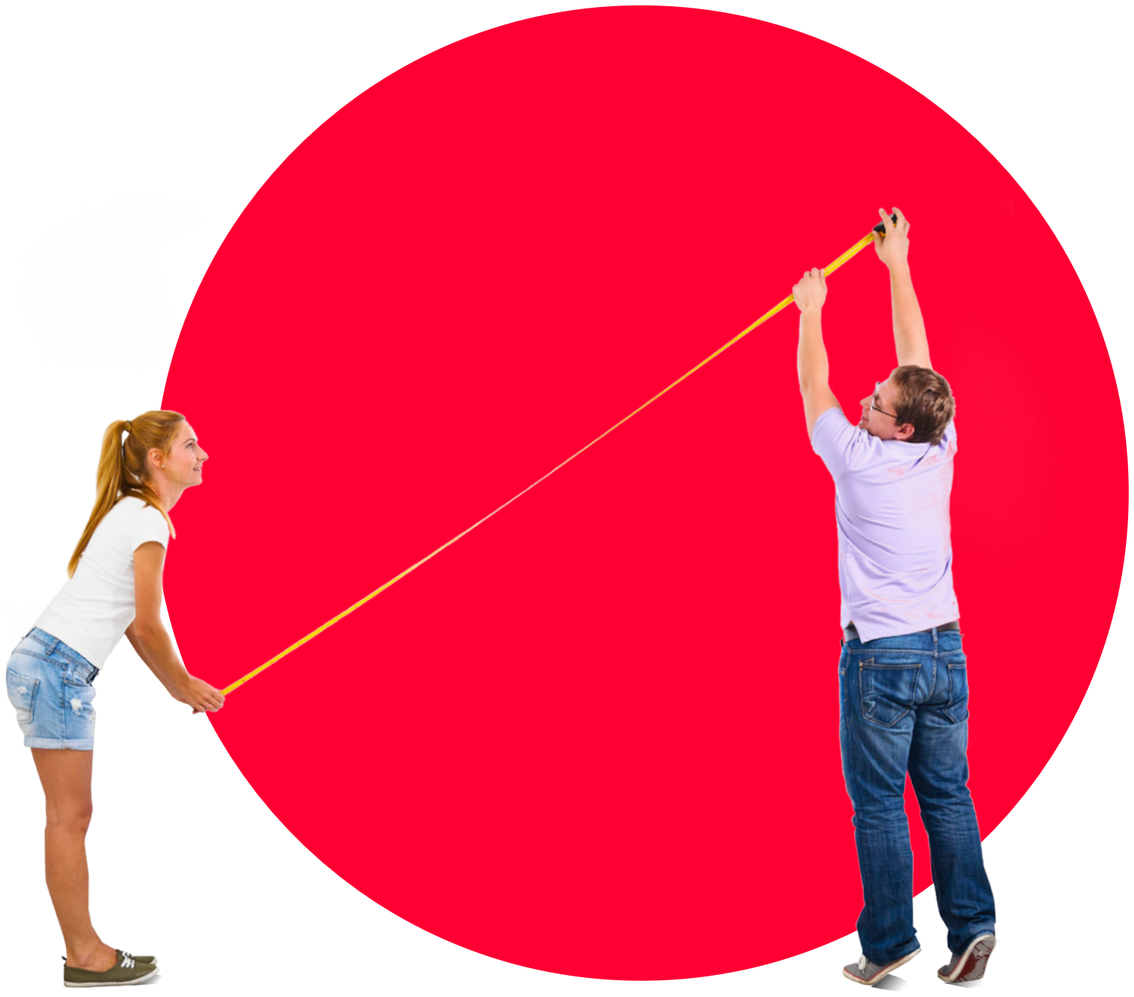

februari 2023

Noord-Holland Zuid

Eerste voortgangs-rapportage RES

2,7 TWh duurzame energie in 2030

Samen continueren en versnellen

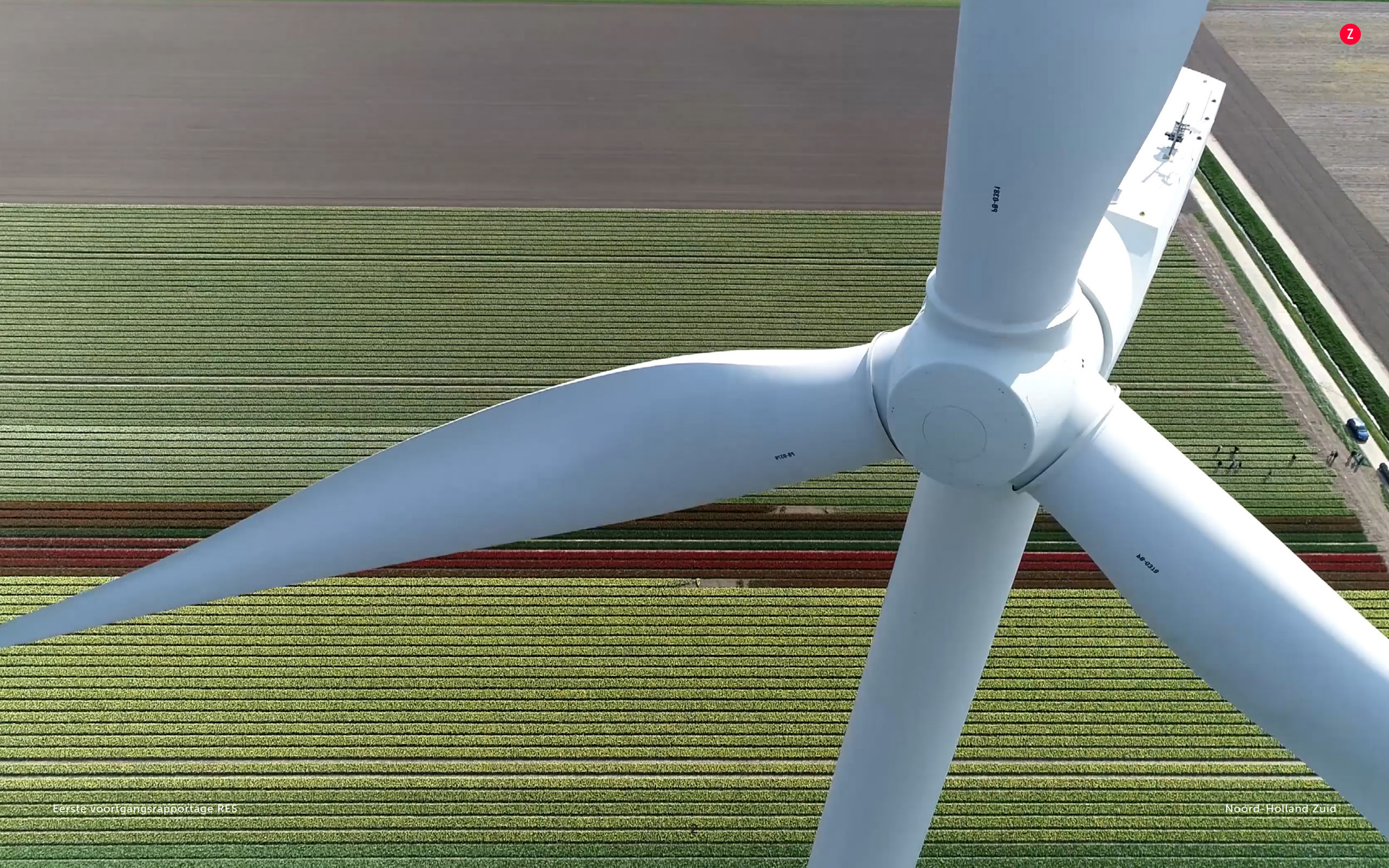

Inleiding

Zicht houden op voortgang

Dit is de eerste voortgangs-rapportage van de Regionale Energiestrategie (RES) Noord-Holland Zuid na oplevering en vaststelling van de RES 1.0 in juli 2021 en het uitvoeringsprogramma eind 2021/begin 2022.

In dit document wordt zicht gegeven op de status van de uitvoering, of er bijsturing nodig is en wanneer de Herijking van de RES (2.0) nodig zal zijn.

Iedere 2 jaar

Het Nationaal Programma RES (NPRES) heeft met de 30 RES-regio's afgesproken dat iedere twee jaar de voortgang wordt gerapporteerd in een voortgangsrapportage (2023, 2025 etc.). De rapportage komt in de plaats van de tweejaarlijkse Herijking van de RES. De RES-regio's bepalen zelf wanneer een Herijking van de RES 1.0 nodig is. De voortgangsrapportage wordt in het eerste kwartaal van 2023 vastgesteld door de colleges van gemeenten en provincie. De waterschappen bieden de rapportage ter kennisname aan de besturen aan.

Doel voortgangs-rapportage

Het doel van de voortgangs-rapportage is het beantwoorden van de vraag of de regio op koers ligt voor het RES-bod 2030 (de ambitie van 2,7 TWh) voor de opwek van hernieuwbare energie.
In de Regionale Structuur Warmte (RSW) zijn werk-afspraken gemaakt over het omgaan met bovenlokale warmtebronnen. Deze bronnen maken geen onderdeel uit van het RES-bod en zijn zodoende niet opgenomen in deze rapportage.

Basis voortgangs-rapportage

Deze voortgangsrapportage is gebaseerd op de volgende bronnen:

- de monitor RES Noord-Holland Zuid;
- bijeenkomsten met volksvertegenwoordigers, stakeholders, inwoners, bestuurders en ambtenaren betrokken bij de RES NHZ;
- enquêtes onder volksvertegenwoordigers, ambtenaren en stakeholders RES NHZ.

Conclusies

Introductie

Om te beoordelen of de regio op koers ligt is er gekeken naar verschillende onderwerpen.

De belangrijkste onderwerpen zijn: doelbereik, concretiseren van zoekgebieden, verankeren in omgevingsbeleid, participatie en lokaal eigendom en vergunningen.

Inzicht in deze onderwerpen zorgt voor een breed perspectief op de haalbaarheid van het RES-bod.

De onderwerpen komen overeen met de hoofddoelen uit het Uitvoeringsprogramma RES.

Operationele doelen uitvoerings-programma

2022
zoekgebieden verankerd in omgevingsbeleid (omgevingsvisie/ bestemmingsplan)

2022
beleid voor participatie en financiële participatie

2023
zoekgebieden in omgevingsplan

2025
alle vergunningen verleend

Doelbereik

De bestaande opwek en pijplijn stijgen. Deze stijging is voornamelijk toe te wijzen aan al lopende ontwikkelingen. Daarnaast zitten gemeenten in de regio in verschillende stadia met betrekking tot de uitvoering.

Gemeenten kunnen nog niet garanderen dat de vergunningen voor zon op tijd worden verleend. Hetzelfde geldt voor het tijdig aanvragen van vergunningen voor wind bij de provincie.

Het tijdig realiseren van de ambitie van grootschalig zon op dak (bijna 60% van de ambitie) is om verschillende reden een uitdaging: het betreft grote aantallen, de gemeente heeft beperkte sturingsmogelijkheden en netcongestie speelt een rol.

Concretiseren van zoekgebieden

De gebiedspaspoorten van de zoekgebieden geven (nog te) beperkt informatie om op alle thema's te monitoren wat de status is. Gemeenten, waterschappen en provincie zijn bezig met het concretiseren van zowel specifieke als generieke zoekgebieden. Het uitwerken hiervan in projectlocaties is veelal gericht op het opstellen van beleidskaders en beperkter op concrete projecten. Voor opwek langs Rijksinfrastructuur is vanuit Rijkswaterstaat (RWS) het OER-traject gestart. Alle A-wegen in NHZ zijn aangemeld.

Het concretiseren van zoekgebieden, onderzoeken van nieuwe zoekgebieden en het OER-traject kunnen leiden tot aanpassingen in omvang van het zoekgebied en/of nieuwe zoekgebieden.

Verankeren omgevingsbeleid

Gemeenten in de regio zijn actief bezig met het verankeren van de zoekgebieden in het omgevingsbeleid. Dit wordt gedaan op verschillende manieren (bijv. via omgevingsvisie of omgevingsverordening). Voor een aantal gemeenten is (nog) onvoldoende in beeld hoe zij dit doen en wanneer het proces afgerond is.

Participatie en Lokaal eigendom

Gemeenten en provincie zijn bezig met het realiseren van het streven naar lokaal eigendom en (financiële) participatie. Er worden verschillende voorbeelden gegeven, een belangrijke is samenwerking van gemeenten met lokale energiecoöperaties. Een ander voorbeeld is ondersteuning van provincie aan energiecoöperaties

Gemeenten hebben veelal geen specifiek participatiekader voor de RES opgesteld of zijn hiermee bezig. Het gaat hierbij om kaders voor het betrekken van stakeholders en inwoners bij de RES. Wel zijn er in diverse gemeenten algemene participatiekaders opgesteld. In sommige gevallen kunnen de algemene participatiekaders ook toepasbaar zijn voor de RES. In hoeverre dit het geval is, is nog onbekend.

Communicatie

Er is vanuit volksvertegenwoordigers en stakeholders behoefte aan meer inzicht in wat de gemeente doet op gebied van de RES. Zij wensen meer communicatie en transparantie.

Ligt Noord-Holland Zuid op koers voor RES-bod 2030?

Het is nog te vroeg om te zeggen of de regio het bod wel of niet gaat halen. Het is zichtbaar dat de gemeenten in de regio zowel bezig zijn met het organiseren van het proces als ook met het voortzetten van de uitvoering en te versnellen op plekken waar het kan. Er is groei in opwek zichtbaar in zowel generieke als specifieke RES-zoekgebieden. Om het RES-bod te halen is de stijging nu nog niet voldoende. Er is gezamenlijk behoefte om in te zetten op de uitvoering en deze te continueren en versnellen om het RES-bod te realiseren.

De gemeenten bevinden zich in verschillende stadia van de uitvoering. Er zijn gemeenten die volop in de uitvoering zitten en waarin het proces zoals verankeren omgevingsbeleid, kaders voor participatie, streven naar lokaal eigendom of het concretiseren van zoekgebieden naar projectlocaties georganiseerd zijn. Ook wordt er actief ingezet op (verdere) ontwikkeling van de generieke zoekgebieden. Bij deze gemeenten is behoefte om de uitvoering voort te zetten en te versnellen op plekken waar het kan.

Daarnaast zijn er gemeenten die nog bezig zijn met het organiseren van het proces. Zij geven aan dat zaken nog in ontwikkeling zijn of zijn verkenningen aan het doen. In dit geval wordt duidelijk dat er behoefte is aan tijd en ruimte om zelf het proces goed te organiseren en de uitvoering te realiseren. Als laatste zijn er gemeenten die zich minder focussen op het proces, maar zich met name richten op de uitvoering en daar vol op inzetten.

Continueren en versnellen

Gemeenten in de regio zien kansen om de uitvoering te helpen en/of te versnellen door:

- duidelijk beleid en/of kaders voor participatie en financiële participatie (c.q. lokaal eigendom);
- een efficiënt proces voor vergunning-verlening;
- eenduidig beleid vanuit de provincie;
- programmeren samen met de netbeheerder(s);
- ontwikkelen van een actueel beeld over de status van de zoekgebieden;
- Een strategische aanpak voor Zon op dak

Het waterschap concentreert zich onder meer op:

- opwek hernieuwbare energie op eigen assets
- beschikbaar maken van aquathermie oplossingen

De provincie biedt gemeenten al veel ondersteuning bij de uitvoering.
De provincie wil deze ondersteuning uitbreiden en inventariseert met gemeenten en waterschappen wat er nodig is (zie pagina 13 en 14 voor nadere omschrijving).

Conclusie: Herijking RES in 2024 en nieuwe afspraken

In 2023 ligt de aandacht op het continueren en versnellen van de uitvoering. De huidige kaders uit de RES 1.0 bieden daarvoor voldoende ruimte.

De verschillende ontwikkelingen in de zoekgebieden geven aanleiding om dit jaar te starten met de voorbereiding van het proces van de Herijking RES (2.0). Er wordt gekoerst op vaststelling van de Herijking RES (2.0) in 2024.

Niet alle operationele doelen uit het uitvoeringsprogramma zijn behaald. Dit gaat om de doelen ‘zoekgebieden verankerd in omgevingsbeleid in 2022’ en ‘beleid voor participatie en financiële participatie in 2022’. Dit geeft aanleiding om tot nieuwe gezamenlijke afspraken te komen voor deze doelen.

Om de ambitie voor Zon op dak tijdig te realiseren lijkt het wenselijk om een strategie op te stellen. In 2023 wordt hier gezamenlijk uitvoering aan gegeven.

2023: continueren en versnellen

Continueren en versnellen

Een belangrijke conclusie is dat de kaders van de RES 1.0 tot en met Herijking in 2024 ongewijzigd kunnen blijven en dat de komende periode de aandacht ligt op de uitvoering en het tijdig verlenen van vergunningen. Om de uitvoering te continueren en te versnellen wordt er een drietal besluiten voorgesteld:

Voorgesteld besluit 1
Herijking RES (2.0) in 2024

Overwegende dat:
er verschillende ontwikkelingen zijn die kunnen leiden tot aanpassingen van zoekgebieden en/of nieuwe zoekgebieden, leidt dit tot het voorgestelde besluit: de Herijking RES (2.0) in 2024 te laten vaststellen.

Voorgesteld besluit 2:
Behalen operationele doelen uit het Uitvoeringsprogramma in 2023

Overwegende dat:
ondanks inspanningen de deadlines van de operationele doelen uit het uitvoeringsprogramma 'zoekgebieden verankerd in omgevingsbeleid in 2022' en 'beleid voor participatie en financiële participatie in 2022' niet gehaald zijn, leidt dit tot het voorgestelde besluit om als regio: deze doelen te behalen in 2023 en elkaar als gemeenten, waterschappen en provincie actief aan te spreken in geval van het niet of niet tijdig behalen van deze doelen.

Voorgesteld besluit 3:
Continue monitoring voortgang

Om de voortgang van de uitvoering te kunnen blijven monitoren is het voorgestelde besluit om in elk Bestuurlijk Overleg NHZ XXL de volgende punten te bespreken:
- de actuele status van de zoekgebieden;
- de voortgang van de uitvoering aan de hand van de ingevulde gebiedspaspoorten;
- het proces van de Herijking RES (2.0).

Inzicht hierin helpt om met elkaar te kunnen concluderen of de regio op koers ligt of dat bijsturing nodig is.

Aanvullende acties om uitvoering te versnellen en waarborgen

De voorgestelde besluiten leiden tot de volgende acties in 2023 (naast de al lopende activiteiten)

Door gemeenten

- Actueel houden gebiedspaspoorten (met ondersteuning RES organisatie)
- Blijvende aandacht voor communicatie over de voortgang aan raad en inwoners
- Waar nodig: zorgen voor voldoende capaciteit voor de uitvoering
- Opstellen van een strategie Zon op dak met hulp van provincie en RES-organisatie
- In samenwerking met provincie en waterschappen zorgen voor voortgang op infrastructurele projecten ten behoeve van de realisering van zoekgebieden

Door provincie

De voorgestelde extra ondersteuning wordt in samenwerking met gemeenten en waterschappen uitgewerkt en kan bestaan uit:

- Eén loket: In het loket kunnen alle provinciale regels/beleid die voor een RES-zoekgebied of wind/zon project gelden in beeld gebracht worden
- Ontwikkelteam waar experts met kennis en ervaring op gebied van met name project- en procesmanagement, ruimtelijke inpassing en vergunningprocedures zitten.
  Het ontwikkelteam kan deel uit maken van het zgn. provinciaal loket
- Onafhankelijke kwartiermaker wind en zon die gemeenten/initiatiefnemers ontzorgt en bemiddelt
- Ondersteunen gemeenten bij het opstellen van een strategie Zon op dak
- Versnelling vergunningprocedure wind vanuit bevoegd gezag rol; waaronder coördinatieregeling
- Onderzoek (laten) doen en kennis ontsluiten. Denk bijvoorbeeld aan: onderzoek natuur-inclusieve energietransitie, gezondheid in relatie tot windturbines en voorkomen faunaslachtoffers windturbines
- In samenwerking met gemeenten en waterschappen zorgen voor voortgang op infrastructurele projecten ten behoeve van de realisering van zoekgebieden

Door waterschappen

- Onderzoek naar opwek hernieuwbare energie eigen assets
- Beschikbaar maken van aquathermie oplossingen
- In samenwerking met provincie en gemeenten zorgen voor voortgang op infrastructurele projecten ten behoeve van de realisering van zoekgebieden

Door RES organisatie

De RES organisatie gaat door met de al lopende activiteiten en vervult een aanjagende functie met een nog stevigere inzet op de uitvoering.

Daarnaast blijft de organisatie zorg dragen voor:

- de verbinding met netbeheerders en relevante stakeholders;
- communicatie, kennisdeling en monitoring;
- organisatie van overleggen;
- ondersteunen van provincie en gemeenten bij het opstellen van een strategie Zon op dak.

Door netbeheerders

Acties op infrastructuur:

- In samenwerking met provincie, gemeenten en waterschappen zorgen voor voortgang op infrastructurele projecten ten behoeve van de realisering van zoekgebieden waarbij soepele grondverwerving en/of vergunningstrajecten bij bevoegd gezag kan leiden tot kortere doorlooptijden.
- Gezamenlijk met bevoegd gezag verkennen van netimpact beperkende maatregelen per zoekgebied
- In samenwerkingsverband met de Taskforce E-infra werken provincie, gemeenten en netbeheerders samen aan vraagstukken op het gebied van netcongestie

Ontwikkelaars, stakeholders en inwoners

Deze voortgangsrapportage gaat over de rol van de overheden en netbeheerders in de uitvoering van de RES. Maar zonder ontwikkelaars, energiecoöperaties, stakeholders en betrokken inwoners komt er geen project van de grond. Samenwerking is en blijft daarom cruciaal om de doelen te behalen. Participatie en communicatie zijn daarbij van groot belang.

Bijlagen

Samenvattend overzicht per gemeente voortgangs-rapportage

Monitor RES Noord-Holland Zuid

Uitvoerings-programma RES Noord-Holland Zuid

Colofon

Analyses en ondersteuning:
Royal Haskoning

Design:
Beautiful Minds

Meer informatie is te vinden op
www.energieregionh.nl

februari 2023

Disclaimer copyright
De samenstellers van dit document hebben datgene gedaan wat redelijkerwijs van hen kan worden gevergd om de rechten van de auteursrechthebbende op de beelden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die menen rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de samenstellers van het uitvoeringsprogramma wenden. Graag nemen wij dan de juiste bronvermelding op en zullen op verzoek zo snel mogelijk informatie en beeldmateriaal verwijderen indien daarvoor gegronde redenen bestaan.

Disclaimer inhoud
De inhoud hiervan is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Aan de inhoud van dit document kunnen geen rechten worden ontleend. De programmaorganisatie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortkomt uit informatie in dit document.